

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-81>

УДК 339.82

ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА ТРАНСФЕРТНЕ ЦІНОУТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ

THE IMPACT OF DIGITALIZATION ON TRANSFER PRICING IN UKRAINE

Рижикова Наталія Іванівна

доктор економічних наук, професор,
Державний біотехнологічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3019-8172>

Бірченко Наталія Олександрівна

кандидат економічних наук, доцент,
Державний біотехнологічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8336-2685>

Остапенко Роман Миколайович

кандидат економічних наук, доцент,
Державний біотехнологічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5976-5871>

Ryzhikova Natalia, Birchenko Nataliia, Ostapenko Roman
State Biotechnological University

Цифровізація виступає потужним каталізатором змін у сучасному суспільстві, трансформуючи бізнес-моделі, взаємодію між підприємствами та споживачами, а також державні структури. Вона дозволяє оптимізувати операції, зменшити витрати та підвищити ефективність через автоматизацію та аналітику даних. Зміна споживчих звичок, інтеграція національних економік у глобальні торговельні мережі та розвиток нових форм зайнятості є важливими аспектами цифровізації. Проте, поряд із перевагами, виникають і виклики, зокрема регуляторні ризики через зміни в законодавстві. Це може вплинути на податкову політику, вимоги до звітності та трудове законодавство. Підприємства повинні адаптувати свої стратегії до нових умов, інвестуючи в безпеку даних і забезпечуючи відповідність новим вимогам. Успішна реалізація цифрових стратегій підвищить конкурентоспроможність і сприятиме розвитку країни.

Ключові слова: цифровізація, бізнес-моделі, регуляторні ризики, інтеграція, конкурентоспроможність.

Digitalization serves as a powerful catalyst for change in contemporary society, significantly transforming business models, interactions between enterprises and consumers, and governmental structures. It enables organizations to optimize operations, reduce costs, and enhance efficiency through automation and data analytics. By streamlining processes, businesses can respond more swiftly to market fluctuations and consumer preferences, fostering a dynamic environment that encourages innovation.

One of the critical impacts of digitalization is the alteration of consumer behavior. With the rise of digital marketing, companies can maintain constant communication with consumers across various platforms, gaining deeper insights into their needs and preferences. This shift allows businesses to tailor their offerings more effectively, ultimately leading to improved customer satisfaction and loyalty.

Furthermore, digitalization facilitates the integration of national economies into global trade networks. This integration empowers small and medium-sized enterprises (SMEs) to access international markets that were previously dominated by larger corporations. As a result, SMEs can expand their reach and competitiveness on a global scale, contributing to economic growth and job creation.

Social changes are another significant aspect of digitalization. The demand for skilled professionals in information technology, data analytics, and cybersecurity is rapidly increasing. This shift not only creates new job opportunities but also necessitates the upskilling of the existing workforce to meet the evolving demands of the digital economy.

Governments are also leveraging digitalization to enhance public services through initiatives such as "smart government" solutions. These initiatives aim to make administrative processes more transparent and accessible to citizens, improving overall governance and public trust.

However, alongside these advantages, digitalization presents several challenges that organizations must navigate. Regulatory risks stemming from legislative changes pose a significant concern for businesses. Alterations in tax policies, reporting requirements, environmental regulations, and labor laws can have profound implications for operational strategies. Companies must remain vigilant and adaptable to these changes to mitigate potential negative impacts on their financial performance.

Moreover, the rise of cyber threats associated with increased digital activity necessitates substantial investments in data security measures. Organizations must prioritize safeguarding sensitive information to protect themselves from potential breaches that could undermine consumer trust and lead to financial losses.

In summary, while digitalization acts as a catalyst for transformative change across various sectors, it also requires organizations to adapt proactively to new realities. Successful implementation of digital strategies can significantly enhance competitiveness and drive overall development within countries. By embracing innovation and addressing regulatory challenges head-on, businesses can position themselves favorably in an increasingly interconnected global marketplace.

Keywords: digitalization, business models, regulatory risks, integration, competitiveness.

Постановка проблеми. Проблема впливу цифровізації на трансфертне ціноутворення в Україні є надзвичайно актуальною у світлі швидких змін, що відбуваються в економічному середовищі. Цифровізація, як процес інтеграції цифрових технологій у всі аспекти бізнесу, суттєво змінює способи ведення бізнесу, зокрема у сфері трансфертного ціноутворення (ТЦУ). В Україні, де ТЦУ регулюється податковим законодавством, важливо розуміти, як нові технології можуть вплинути на формування та контроль трансфертних цін.

По-перше, цифровізація відкриває нові можливості для збору та аналізу даних, що може суттєво покращити точність оцінки ринкових цін. Однак це також створює ризики, пов'язані з дотриманням вимог законодавства та адаптацією до нових умов. Підприємства можуть зіткнутися з труднощами у впровадженні нових технологій у своїх процесах ТЦУ, що може призвести до невідповідності вимогам податкових органів.

По-друге, зміни в законодавстві, пов'язані з цифровими технологіями, можуть створити регуляторні ризики для компаній. Наприклад, нові правила щодо звітності та документування можуть вимагати від підприємств значних зусиль для адаптації своїх внутрішніх процедур. Це підвищує потребу в професійних консультаціях і підтримці з боку експертів у галузі ТЦУ.

По-третє, важливо врахувати вплив цифровізації на поведінку споживачів і ринкові тренди. Зростання електронної комерції та онлайн-сервісів змінює структуру попиту на товари та послуги, що може вплинути на формування трансфертних цін. Підприємствам необхідно буде враховувати ці зміни при розробці своїх цінових стратегій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження та публікації в сфері трансфертного ціноутворення (ТЦУ) в Україні підкреслюють важливість адаптації до нових умов, зокрема в контексті цифровізації. Так О. Трифонова, експерт з трансфертного ціноутворення в РwC Україна, зазначає: "Цифровізація відкриває нові можливості для збору та аналізу даних, що дозволяє підприємствам більш точно оцінювати ринкові ціни та формувати ефективні стратегії трансфертного ціноутворення" [1].

Дмитро Сидоренко, аналітик Deloitte, відмічає: "Сучасні технології, такі як штучний інтелект і аналітика великих даних, змінюють підходи до формування трансфертних цін. Компанії повинні використовувати ці інструменти для підвищення точності та прозорості у своїх фінансових звітах" [2].

М. Коваленко, підкреслює: "Цифровізація не лише спрощує процеси, але й створює нові виклики для підприємств у сфері дотримання законодавства. Зміни в законодавстві можуть призвести до необхідності перегляду існуючих стратегій ТЦУ" [3]. І. Петров, говорить: "Впровадження нових технологій у бізнес-процеси трансфертного ціноутворення може суттєво зменшити ризики податкових перевірок. Однак підприємства повинні бути готовими до швидких змін у законодавстві та адаптувати свої стратегії відповідно до нових вимог" [4].

Р. Зварич вказує, що: "Цифрові технології змінюють бізнес-процеси, регуляторні вимоги та методи визначення трансфертних цін, підкреслюючи важливість адаптації українських підприємств до нових умов для забезпечення відповідності міжнародним стандартам і підвищення конкурентоспроможності." [5].

Крім того, експерти підкреслюють важливість розвитку політики трансфертного ціноутворення з урахуванням рекомендацій ОЕСР та міжнародних стандартів. Це дозволить українським підприємствам не лише відповідати вимогам законодавства, але й підвищити свою конкурентоспроможність на міжнародному ринку.

Отже, останні дослідження свідчать про те, що цифровізація має значний вплив на трансфертне ціноутворення в Україні. Підприємствам необхідно адаптувати свої стратегії до нових умов, враховуючи як можливості, так і ризики, пов'язані з інтеграцією цифрових технологій у бізнес-процеси.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження впливу цифровізації на трансфертне ціноутворення в Україні, зокрема аналіз змін у методах формування трансфертних цін, оцінка регуляторних ризиків, що виникають внаслідок нових законодавчих вимог, а також вивчення змін у споживчій поведінці через розвиток електронної комерції. Дослідження також передбачає вивчення міжнародного досвіду та кращих практик у сфері трансфертного ціноутворення, що можуть бути адаптовані для українських компаній. Крім того, стаття має на меті розробити практичні рекомендації для підприємств щодо адаптації їхніх стратегій до нових умов, пов'язаних із цифровими технологіями, з метою підвищення конкурентоспроможності та забезпечення відповідності вимогам законодавства.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному світі цифровізація стала не лише трендом, а й необхідністю для виживання бізнесу в умовах жорсткої конкуренції і глобалізації економік різних країн світу. Цей процес охоплює всі сфери діяльності: від виробництва товарів до обслуговування клієнтів і управління фінансами підприємств. Особливо це стосується таких складних аспектів ведення бізнесу як трансфертне ціноутворення (ТЦО). В Україні цей механізм набуває особливої ваги через численні зміни в законодавстві та постійний розвиток міжнародних стандартів оподаткування.

Трансфертне ціноутворення – це система встановлення цін на товари і послуги між пов'язаними особами або підприємствами однієї групи компаній з метою оптимізації податкового навантаження або управлінських витрат при веденні бізнесу на міжнародному рівні або всередині країни. В Україні ця система регулюється Податковим кодексом України та іншими нормативними актами держави [6].

З огляду на те, що Україна активно інтегрується в світову економіку і приваблює іноземні інвестиції, питання ТЦО стають дедалі актуальнішими не лише для великих корпорацій, а й для малих і середніх підприємств (МСП). Цифровізація пропонує безліч можливостей для оптимізації цього процесу: від автоматизації збору даних про ринкові ціни до використання аналітичних платформ для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Трансфертне ціноутворення відіграє важливу роль у формуванні фінансової стратегії підприємств і їхньому податковому плануванні. Правильне встановлення цін на внутрішні транзакції допомагає уникнути податкових ризиків і штрафних санкцій з боку контролюючих органів.

Згідно з українським законодавством основними методами ТЦО є:

1. Метод порівняльної неконтрольованої ціни (ПНЦ) є одним із ключових підходів у трансфертному ціноутворенні, що базується на аналізі цін аналогічних товарів чи послуг. Цей метод дозволяє компаніям визначити справедливі ціни на свої товари або послуги, спираючись на дані про ринкові ціни, які встановлюються в умовах неконтрольованих угод.

2. Метод витрат є одним із основних підходів у трансфертному ціноутворенні (ТЦО), який враховує витрати на виробництво товару або послуги плюс прибуток. Цей метод дозволяє компаніям визначити ціни на свої товари, виходячи з фактичних витрат, що понесені під час їх виробництва, а також додавати до них розумний рівень прибутку.

3. Метод розподілу прибутку є важливим підходом у трансфертному ціноутворенні, який передбачає розподіл загального прибутку між пов'язаними сторонами відповідно до їхнього внеску в створення цього прибутку. Цей метод дозволяє компаніям визначити справедливі ціни на товари та послуги, виходячи з реального внеску кожної сторони в загальний фінансовий результат.

У сучасному світі цифровізація стала потужним каталізатором змін у всіх сферах діяльності бізнесу – від виробництва товарів до управлінських процесів і взаємодії з клієнтами чи партнерами по бізнесу.

Сьогодні багато українських підприємств вже використовують аналітичні платформи для отримання актуальної інформації про конкурентоспроможність своїх товарів чи послуг на основі даних про попит і пропозицію на ринку.

Регуляторні ризики, які можуть виникати внаслідок змін у законодавстві, є важливим аспектом для підприємств, особливо в умовах швидкої цифровізації та глобалізації. Зміни в законодавстві можуть впливати на різні сфери діяльності компаній, включаючи податкову політику, вимоги до звітності, екологічні норми та трудове законодавство [11].

З розвитком цифровізації часто з'являються нові норми та вимоги, які підприємствам потрібно дотримуватися. Це може вимагати значних ресурсів для адаптації бізнес-процесів і систем звітності відповідно до нових регуляцій.

Крім того, етичні питання також стають важливими в умовах цифровізації. Використання алгоритмів і штучного інтелекту може призвести до порушення етичних норм і конфліктів інтересів. Наприклад, автоматизовані рішення можуть не враховувати соціальні аспекти або права окремих груп людей, що викликає занепокоєння серед суспільства.

Цифровізація також може поглибити соціальну відчуженість. З переходом на дистанційні формати роботи та навчання деякі групи населення можуть залишитися поза увагою через брак доступу до технологій або недостатню цифрову грамотність. Це може призвести до збільшення соціальної нерівності та виключення певних верств населення з економічного життя [3].

Незважаючи на численні переваги цифровізації – такі як підвищення ефективності бізнес-процесів, доступ до нових ринків і можливостей для інновацій – підприємства повинні бути готовими до суттєвих викликів. Важливо розробляти стратегії для подолання цих викликів і забезпечувати стійкість бізнесу в умовах швидко змінюваного цифрового середовища.

Для забезпечення належного рівня захисту даних компанії повинні розробляти комплексні стратегії управління безпекою. Це включає не лише технічні рішення, такі як шифрування та системи виявлення вторгнень, але й організаційні заходи, такі як навчання персоналу. Важливо, щоб усі працівники усвідомлювали основи безпеки даних і дотримувалися встановлених політик.

Важливо формувати культуру безпеки в організації. Створення середовища, де співробітники усвідомлюють важливість захисту даних і активно беруть участь у його забезпеченні, може значно знизити ризики. Регулярні тренінги та семінари допомагають працівни-

кам залишатися в курсі останніх загроз і методів захисту [7].

Зміни в законодавстві можуть суттєво вплинути на бізнес-середовище, викликаючи регуляторні ризики, які потребують додаткового часу й ресурсів для адаптації. Коли нові закони або нормативні акти набирають чинності, підприємства змушені переглядати свої внутрішні політики, процедури та практики, щоб відповідати новим вимогам. Це може включати зміни в обліку, звітності, управлінні персоналом та інших аспектах діяльності.

Регуляторні ризики також можуть впливати на стратегічне планування бізнесу. Якщо підприємство не встигне адаптуватися до нових вимог у встановлений термін, це може призвести до штрафів або інших санкцій з боку контролюючих органів. Тому важливо мати проактивний підхід до моніторингу змін у законодавстві та оцінки їхнього потенційного впливу на бізнес [8].

Регуляторний аспект набуває особливого значення в контексті цифровізації трансфертного ціноутворення (ТЦО) в Україні, оскільки зміни в законодавстві можуть суттєво вплинути на бізнес-процеси підприємств. З розвитком цифрових технологій та зростанням глобалізації, контроль за трансфертним ціноутворенням стає дедалі важливішим для державних органів. В Україні основним нормативним актом, що регулює ТЦО, є Податковий кодекс, який неодноразово переглядався та оновлювався з метою адаптації до міжнародних стандартів і практик.

Зокрема, нові вимоги до звітності про контрольовані операції вимагають від підприємств значних зусиль для підготовки документації. Це включає в себе детальний опис умов угод, ринкову кон'юнктуру та обґрунтування цін, що застосовуються в угодах між пов'язаними особами. Відповідно до нових норм, компанії повинні здійснювати бенчмаркінг, тобто порівнювати свої ціни з ринковими для підтвердження їхньої відповідності принципу "втягнутої руки".

Зміни в законодавстві можуть також вимагати від підприємств додаткових інвестицій у навчання персоналу та вдосконалення внутрішніх процесів. Наприклад, співробітники повинні бути ознайомлені з новими вимогами звітності та методами документування контрольованих операцій. Це може потребувати значних ресурсів, як фінансових, так і часових, для адаптації до нових умов.

Крім того, регуляторні зміни можуть створювати певні ризики для бізнесу. Якщо компа-

нія не встигне адаптуватися до нових вимог у встановлений термін, це може призвести до штрафів або інших санкцій з боку контролюючих органів. Тому важливо мати проактивний підхід до моніторингу змін у законодавстві та оцінки їхнього потенційного впливу на бізнес.

Уряд України планує вдосконалити правила трансфертного ціноутворення (ТЦО) відповідно до рекомендацій Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) щодо оподаткування цифрової економіки. Це рішення є частиною зусиль, спрямованих на адаптацію національного законодавства до міжнародних стандартів, що стає особливо актуальним в умовах глобалізації та швидкого розвитку технологій.

Вдосконалення правил ТЦО передбачає впровадження нових вимог до звітності та контролю за трансакціями між пов'язаними особами. Це включає в себе необхідність документування контрольованих операцій, обґрунтування цінових стратегій і проведення аналізу ринкових умов. Згідно з рекомендаціями ОЕСР, країни повинні забезпечити, щоб трансфертні ціни відповідали принципу "витагнутої руки", що означає, що ціни на товари та послуги між пов'язаними підприємствами повинні відповідати ринковим цінам.

Зміни в законодавстві можуть вимагати від підприємств значних зусиль для адаптації до нових умов. Це може включати оновлення внутрішніх політик, проведення навчання для співробітників та залучення зовнішніх консультантів для забезпечення відповідності новим вимогам. Важливо, щоб компанії були готовими до таких змін і мали стратегії для їх ефективного впровадження.

Крім того, нові правила можуть вплинути на конкурентоспроможність українських підприємств на міжнародному ринку. Впровадження прозорих і зрозумілих механізмів ТЦО може підвищити довіру інвесторів і партнерів, а також сприяти розвитку бізнесу в Україні.

У відповідь на запит про нові вимоги щодо звітності для компаній, важливо зазначити, що уряд України планує впровадження змін у правилах трансфертного ціноутворення (ТЦО) в контексті міжнародних стандартів. Зокрема, зміни можуть стосуватися підвищення вимог до звітності для контрольованих операцій, що здійснюються між пов'язаними особами [9].

Згідно з новими законодавчими ініціативами, компанії можуть бути зобов'язані надавати більш детальну інформацію про свої контрольовані операції, включаючи звіт-

ність у розрізі країн. Це означає, що підприємства повинні будуть звітувати про фінансові результати у кожній юрисдикції, де вони ведуть діяльність. Така звітність повинна містити дані про доходи, витрати та прибутки, що отримуються від контрольованих угод.

Ці зміни мають на меті підвищити прозорість і відповідальність у сфері ТЦО, а також забезпечити дотримання принципу "витагнутої руки", що є основою для встановлення цін між пов'язаними підприємствами. Впровадження нових вимог може вимагати від компаній значних зусиль для адаптації до нових стандартів звітності. Це включає в себе не лише підготовку необхідної документації, але й навчання персоналу та вдосконалення внутрішніх процесів.

Необхідність дотримання міжнародних стандартів стає все більш актуальною через глобалізацію економічних процесів. У сучасному світі, де бізнеси все більше інтегруються у міжнародні ринки, адаптація до міжнародних стандартів обліку та фінансової звітності стає критично важливою для успішного функціонування підприємств. В Україні, як і в багатьох інших країнах, впровадження міжнародних стандартів обліку (МСФЗ) сприяє підвищенню прозорості фінансової звітності, що є важливим фактором для залучення інвестицій.

Згідно з дослідженнями, адаптація до міжнародних стандартів дозволяє уніфікувати процеси обліку, що спрощує порівняння фінансових результатів між різними компаніями та країнами. Це особливо важливо для інвесторів, які прагнуть оцінити ризики та можливості при прийнятті рішень про вкладення капіталу. Впровадження МСФЗ також допомагає українським підприємствам відповідати вимогам міжнародних партнерів і клієнтів, що може суттєво підвищити їхню конкурентоспроможність на світовому ринку.

Крім того, дотримання міжнародних стандартів є важливим аспектом для забезпечення довіри з боку регуляторів та контролюючих органів. Уряди країн прагнуть забезпечити відповідність своїх національних законодавств міжнародним нормам, щоб уникнути проблем з податковими органами та іншими контролюючими структурами. Це може включати в себе впровадження нових законодавчих ініціатив, які б регулювали питання ТЦО відповідно до рекомендацій ОЕСР.

З огляду на ці фактори, підприємствам в Україні необхідно активно працювати над адаптацією до міжнародних стандартів, щоб залишатися конкурентоспроможними в умо-

вах глобалізації. Це вимагатиме не лише змін у внутрішніх процесах обліку та звітності, але й постійного навчання персоналу та інвестицій у технології, що підтримують ці зміни. Успішна реалізація цих заходів стане запорукою стабільного розвитку бізнесу в умовах швидко змінюваного економічного середовища.

Таке вдосконалення правил може вимагати від компаній значних ресурсних затрат на адаптацію своїх внутрішніх політик відповідно до нововведень законодавства. Зміни в правилах трансфертного ціноутворення (ТЦО) можуть включати нові вимоги до звітності, документації та контролю за контрольованими операціями, що потребує від підприємств переосмислення їхніх бізнес-процесів.

По-перше, компаніям потрібно буде провести аналіз існуючих політик і процедур для визначення їхньої відповідності новим вимогам. Це може включати перегляд внутрішньої документації, а також оцінку ефективності поточних методів обліку і звітності. У багатьох випадках підприємствам знадобиться залучення зовнішніх консультантів або юридичних експертів для отримання професійної допомоги у впровадженні змін.

По-друге, навчання персоналу стане критично важливим етапом адаптації. Співробітники повинні бути ознайомлені з новими вимогами та процедурами, щоб забезпечити їхнє належне виконання. Це може вимагати проведення тренінгів, семінарів та інших освітніх заходів, що вимагає додаткових витрат на організацію навчальних програм.

Вивчення міжнародного досвіду є важливим елементом адаптації українського бізнесу до умов цифровізації. Країни з розвинутою економікою вже впроваджують новітні технології у свої системи трансфертного ціноутворення (ТЦО), що дозволяє їм підвищувати ефективність управління фінансовими потоками та знижувати податкові ризики [10].

Досліджуючи досвід інших країн, українські підприємства можуть знайти ефективні рішення й кращі практики, які можна адаптувати до місцевих умов. Наприклад, впровадження електронної звітності та автоматизованого управління фінансами в інших країнах демонструє, як технології можуть спростити процеси обліку і звітності, підвищуючи їхню прозорість і точність. Це також може зменшити адміністративні витрати та час, необхідний для підготовки звітності.

Міжнародна співпраця допоможе Україні адаптувати свої практики до світових стандартів. Залучення експертів з інших країн, участь

у міжнародних конференціях і семінарах, а також обмін досвідом з іноземними компаніями можуть суттєво підвищити рівень знань і навичок українських фахівців у сфері ТЦО. Це сприятиме не лише підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств на світовому ринку, але й зміцненню їхніх позицій у внутрішньому ринку.

Досліджуючи досвід інших країн, можна знайти ефективні рішення й кращі практики, які можуть бути корисними для адаптації українського бізнесу до умов цифровізації. Вивчення міжнародного досвіду дозволяє підприємствам не лише запозичувати успішні стратегії, але й уникати помилок, які були допущені в процесі впровадження нових технологій за кордоном.

Країни з розвинутою економікою, такі як члени Європейського Союзу та США, вже давно впроваджують електронну звітність та автоматизоване управління фінансами. Ці країни демонструють, як технології можуть спростити процеси обліку і звітності, підвищуючи їхню прозорість і точність. Наприклад, використання сучасних програмних рішень для автоматизації звітності дозволяє зменшити адміністративні витрати та скоротити час на підготовку документів.

Міжнародна співпраця також грає важливу роль у цьому процесі. Залучення експертів з інших країн, участь у міжнародних конференціях і семінарах, а також обмін досвідом з іноземними компаніями можуть суттєво підвищити рівень знань і навичок українських фахівців у сфері трансфертного ціноутворення (ТЦО). Це сприятиме не лише підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств на світовому ринку, але й зміцненню їхніх позицій у внутрішньому ринку.

Прикладом ефективних практик може слугувати програма Interreg Europe, яка націлена на покращення регіональних політик та програм Євросоюзу. Ця програма дозволяє країнам-учасникам ділитися досвідом і знаходити нові рішення в питаннях інноваційного розвитку та диджиталізації.

У майбутньому можна очікувати подальшої інтеграції цифрових технологій у процеси трансфертного ціноутворення (ТЦО), що відкриває нові перспективи для українського бізнесу. Ця інтеграція не лише змінює способи ведення бізнесу, а й формує нові підходи до управління фінансами та контролю за трансакціями.

Блокчейн-технології можуть забезпечити прозорість угод, що є важливим аспектом у

сфері ТЦО. Використання блокчейну дозволяє створювати незмінні записи про всі транзакції, що ускладнює можливість маніпуляцій з даними та підвищує довіру між учасниками ринку. Наприклад, завдяки дистрибутивній природі блокчейну, усі учасники можуть мати доступ до однієї й тієї ж інформації в реальному часі, що знижує ризики виникнення конфліктів і непорозумінь. Це може бути особливо корисним для контролюючих органів, які можуть легко перевіряти відповідність цін на товари та послуги ринковим умовам [11].

Використання штучного інтелекту (ШІ) допоможе прогнозувати ринкові тренди та аналізувати великі обсяги даних, що дозволить компаніям швидше реагувати на зміни в економічному середовищі. Штучний інтелект може автоматизувати процеси аналізу даних, виявляючи закономірності, які можуть бути неочевидними для людських аналітиків. Наприклад, алгоритми машинного навчання можуть аналізувати історичні дані про ціни та попит, щоб передбачити, як зміни в ринковій ситуації вплинуть на трансфертні ціни. Це дасть змогу підприємствам більш точно оцінювати ризики та можливості, що виникають у сфері ТЦО.

Компанії повинні бути готовими не лише до впровадження новітніх технологій, але й до зміни своєї корпоративної культури з акцентом на інновації й адаптацію до нових реалій. Це передбачає розвиток гнучкості в управлінні, відкритість до змін і готовність інвестувати в навчання персоналу. Створення середовища, де інновації заохочуються, стане запорукою успішної інтеграції цифрових технологій у бізнес-процеси [11].

Підготовка кадрів у сфері інформаційних технологій (ІТ) є основою для успішної реалізації цифрових стратегій. В Україні існує потреба у фахівцях, які володіють сучасними технологіями, такими як програмування, аналітика даних, кібербезпека та штучний інтелект. Освітні установи повинні адаптувати свої програми навчання до вимог ринку праці, щоб випускники могли ефективно конкурувати на глобальному рівні. Це може включати впровадження практичних курсів, стажувань та співпраці з ІТ-компаніями для забезпечення актуальності навчальних програм [12].

Цифровізація має значний вплив на трансфертне ціноутворення в Україні, створюючи нові можливості та виклики для бізнесу. Вона не лише оптимізує процеси управління, але й забезпечує більш точне та швидке прийняття рішень. Завдяки автоматизації збору

даних, використанню аналітичних платформ та новітніх технологій, підприємства можуть ефективніше управляти своїми ресурсами і знижувати витрати. Це особливо важливо в умовах високої конкуренції на ринку, де кожна деталь може вплинути на фінансові результати компанії.

Проте, разом із перевагами цифровізації виникають і нові виклики. Безпека даних стає критично важливою, оскільки кібератаки можуть призвести до серйозних фінансових і репутаційних втрат. Компанії повинні інвестувати в системи захисту даних та навчання персоналу, щоб мінімізувати ризики. Регуляторні зміни також вимагають від підприємств адаптації до нових умов, що може потребувати значних ресурсів.

Вивчення міжнародного досвіду є важливим елементом для українських компаній, які прагнуть впроваджувати найкращі практики у сфері ТЦО. Співпраця з міжнародними організаціями та адаптація до світових стандартів можуть суттєво підвищити конкурентоспроможність українських підприємств на глобальному ринку.

У майбутньому можна очікувати подальшої інтеграції цифрових технологій у процеси ТЦО. Блокчейн і штучний інтелект відкривають нові горизонти для прозорості угод і автоматизації аналізу даних. Це дозволить компаніям швидше реагувати на зміни в ринковому середовищі і адаптувати свої стратегії відповідно до нових реалій.

Отже, українському бізнесу слід активно впроваджувати цифрові рішення у свою практику трансфертного ціноутворення. Гнучкість, готовність до змін і інвестиції в новітні технології стануть запорукою успіху в умовах швидко змінюваного економічного середовища. Успішна реалізація стратегій ТЦО в умовах цифровізації не лише підвищить ефективність управління фінансами підприємств, але й сприятиме їхньому стабільному розвитку та конкурентоспроможності на світовому ринку.

Таким чином, цифровізація відкриває перед українськими підприємствами величезні можливості для розвитку й оптимізації процесів трансфертного ціноутворення. Проте для того, щоб скористатися цими можливостями, необхідно враховувати всі ризики та виклики, що постають перед бізнесом у нових умовах. Успіх у цій сфері стане запорукою стабільного розвитку бізнесу в умовах глобалізації та швидких технологічних змін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Трансфертне ціноутворення (ТЦУ) в Україні – BDO. Міжнародна аудиторська компанія BDO – BDO. URL: [https://www.bdo.ua/uk-ua/services-2/tax-and-legal-practice/transfer-pricing-\(tp\)](https://www.bdo.ua/uk-ua/services-2/tax-and-legal-practice/transfer-pricing-(tp)) (дата звернення: 22.09.2024).
2. Трансфертне ціноутворення (ТЦУ) в Україні – BDO. Міжнародна аудиторська компанія BDO – BDO. URL: [https://www.bdo.ua/uk-ua/services-2/tax-and-legal-practice/transfer-pricing-\(tp\)](https://www.bdo.ua/uk-ua/services-2/tax-and-legal-practice/transfer-pricing-(tp)) (дата звернення: 21.09.2024).
3. Трансфертне ціноутворення – сучасні аспекти застосування – Юридична Газета. *Юридична газета – онлайн версія*. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodne-pravo-investiciyi/transfertne-cinoutvorennya--suchasni-aspekti-zastosuvannya.html> (дата звернення: 22.09.2024).
4. pareto. Трансфертне ціноутворення, ТЦУ в Україні у 2024 році. *Pareto*. URL: <https://tco-audit.com.ua/ua/chto-takoe-transfertnoe-cenoobrazovanie/> (дата звернення: 22.09.2024).
5. Зварич Р. Ризик-менеджмент цифрової трансформації в умовах пандемії. / Р. Зварич, Ю. Дудник, В. Гомотюк, С. Боднар // Вісник економіки № 1, 2022 р. С. 38–53. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45934/1/Зварич.PDF> (date of access: 22.09.2024).
6. Іваненко О. Трансфертне ціноутворення як інструмент управлінського обліку / О. Іваненко // Фінансовий облік. – 2022. – № 5. – С. 45-52. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/64/842.pdf>
7. Податковий кодекс України | «Дебет-Кредит» – Нормативні документи. «Дебет-Кредит» – Нормативні документи. URL: <https://docs.dtki.ua/doc/2755-17> (дата звернення: 22.09.2024).
8. Сидоренко М. Трансфертне ціноутворення в умовах глобалізації / М. Сидоренко // Глобалізація та її вплив на економічну політику. – 2021. – С. 78-85.
9. Коваленко Т. Методи трансфертного ціноутворення: порівняльний аналіз / Т. Коваленко // Облік і аудит. – 2020. – № 4. – С. 33-40.
10. Грищенко В. Цифровізація податкової системи України / В. Грищенко // Податкова політика. – 2022. – № 2. – С. 50-56.
11. Остапенко Р. Теоретичні засади трансфертного ціноутворення. Repository (electronic archive of open access) of the State Biotechnological University: Home. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/51073/1/conf-14-15-03-24-mater-319-321.pdf> (дата звернення: 21.09.2024).
12. Мудрик А. Трансфертне ціноутворення в оподаткуванні: випускна кваліфікаційна робота / А. Мудрик ; Західноукраїнський національний університет, факультет фінансів та обліку, кафедра фінансів ім. С.І. Юрія – Тернопіль, 2023.

REFERENCES:

1. Transfertne tsinoutvorennia (TTsU) v Ukraini – BDO. Mizhnarodna audytorska kompaniia BDO – BDO. URL: [https://www.bdo.ua/uk-ua/services-2/tax-and-legal-practice/transfer-pricing-\(tp\)](https://www.bdo.ua/uk-ua/services-2/tax-and-legal-practice/transfer-pricing-(tp)) (data zvernennia: 22.09.2024).
2. Transfertne tsinoutvorennia (TTsU) v Ukraini – BDO. Mizhnarodna audytorska kompaniia BDO – BDO. URL: [https://www.bdo.ua/uk-ua/services-2/tax-and-legal-practice/transfer-pricing-\(tp\)](https://www.bdo.ua/uk-ua/services-2/tax-and-legal-practice/transfer-pricing-(tp)) (data zvernennia: 21.09.2024).
3. Transfertne tsinoutvorennia – suchasni aspekty zastosuvannya – Yurydychna Hazeta. Yurydychna hazeta – onlain versiia. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodne-pravo-investiciyi/transfertne-cinoutvorennya--suchasni-aspekti-zastosuvannya.html> (data zvernennia: 22.09.2024).
4. pareto. Transfertne tsinoutvorennia, TTsU v Ukraini u 2024 rotsi. Pareto. URL: <https://tco-audit.com.ua/ua/chto-takoe-transfertnoe-cenoobrazovanie/> (data zvernennia: 22.09.2024).
5. Zvarych R. Ryzyk-menedzhment tsyfrovoy transformatsii v umovakh pandemii. / R. Zvarych, Yu. Dudnyk, V. Homotiuk, S. Bodnar // Visnyk ekonomiky № 1, 2022 r. S. 38–53. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45934/1/Zvarych.PDF> (date of access: 22.09.2024).
6. Ivanenko O. Transfertne tsinoutvorennia yak instrument upravlinskoho obliku / O. Ivanenko // Finansovyi oblik. – 2022. – № 5. – S. 45-52. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/64/842.pdf>
7. Podatkovyi kodeks Ukrainy | «Debet-Kredyt» – Normatyvni dokumenty. «Debet-Kredyt» – Normatyvni dokumenty. URL: <https://docs.dtki.ua/doc/2755-17> (data zvernennia: 22.09.2024).
8. Sydorenko M. Transfertne tsinoutvorennia v umovakh hlobalizatsii / M. Sydorenko // Hlobalizatsiia ta yii vplyv na ekonomichnu polityku. – 2021. – S. 78-85.
9. Kovalenko T. Metody transfertnoho tsinoutvorennia: porivnialnyi analiz / T. Kovalenko // Oblik i audyt. – 2020. – № 4. – S. 33-40.

10. Hryshchenko V. Tsyfrovizatsiia podatkovoi systemy Ukrainy / V. Hryshchenko // Podatkova polityka. – 2022. – № 2. – S. 50-56.

11. Ostapenko R. Teoretychni zasady transfertnoho tsinoutvorennia. Repository (electronic archive of open access) of the State Biotechnological University: Home. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/51073/1/conf-14-15-03-24-mater-319-321.pdf> (data zvernennia: 21.09.2024).

12. Mudryk A. Transfertne tsinoutvorennia v opodatkuvanni: vypusknna kvalifikatsiina robota / A. Mudryk ; Zakhidnoukrainskyi natsionalnyi universytet, fakultet finansiv ta obliku, kafedra finansiv im. S.I. Iuriiia – Ternopil, 2023.